

NA SZESKĄ GÓRĘ - FILAR MAZURSKIEGO ŚWIATA

20.05.2016, Józef Kunicki

Trasa oznaczona kolorem fioletowym.

Przebieg: Olecko - Sedranki - Babki Oleckie - Lenarty - Biała Olecka - Monety - Szarejki - Guzy - Szeszki - Golubie Węzewskie - Węzewo - Sokółki - Czukty - Barany - Olszewo - J. Sedraneckie - Sedranki - Olecko.

Długość trasy – 63,1 km. Skrótem: z Szarejek do Olszewa przez Stożne (znaki czarne) – 40 km.

Kilometrowy opis trasy.

0,0 km - trasę rozpoczynamy przy kamiennym mostku nad Legą przy jej wypływie z jeziora, poruszamy się zgodnie ze znakami fioletowymi. Za mostkiem skręcamy w lewo, w stronę jeziora i jedziemy nadjeziorną "Wiewiórczą Ścieżką". Po prawej Jezioro Oleckie Wielkie - jest najgłębszym jeziorem Ziemi Oleckiej -ponad 45 m głębokości. Przez jezioro przepływa Lega, aby potem przeciąć całe miasto i podążać do Bagien Biebrzańskich poprzez Jeziora Selmęt i Rajgrodzkie. „Wiewiórcza

Ścieżka” wiedzie m.in. do ośrodka wczasowego Dworek Mazurski. Budowę kurortu rozpoczęto w 1894 roku a zakończono w 1896 roku. Wybierając usytuowanie kurortu brano pod uwagę doskonale położenie miejsca o ekspozycji południowej (gdzie woda jest cieplejsza niż w innych miejscach jeziora) oraz okolice ciepłego w lecie sosnowego wzgórza. Budynek miał służyć mieszkańcom Olecka i okolic wypoczywającym w tym miejscu oraz aby uzyskać schronienie w wypadku złej pogody.

Przewodniczącym komitetu zakładającego kurort był właściciel oleckiego młyna Bogumił Koniecko. Kurort otrzymał ciekawą nazwę „Lebchensruh”. Nazwę wzięto stąd, że pan Koniecko do swoich znajomych zwracał się zawsze słowem „Libchen” czyli „Kochanie” , „Panie Kochany” lub „Pani Kochana”. Według innej wersji było to zdrobnienie jego imienia – Gottlieb). W 1939 roku w pobliżu kurortu wybudowano w „stylu mazurskim” drewniany Dworek Mazurski („Masurenhof”).

Mijamy po lewej drewniany hangar Oleckiego Klubu Wodnego. Za hangarem Chata Mazurska. W okresie międzywojennym nazywała się Dom Jahna (tu gromadziła się młodzież ze związku sportowego).

Hotel „Szarpa” z restauracją. Nieopodal znajduje się LEGA - hala widowiskowo - sportowa z pływalnią. Dalej kilkaset metrów na wprost - plaża miejska z moło i tzw. „Skocznią” - charakterystyczną wieżą do skoków. Plaża jest strzeżona. Na jej terenie znajdują się szatnie, sprzęt pływający, boisko do siatkówki plażowej, kawiarnia. Za plażą miejską znajduje się również strzeżona „Dzika plaża”. Zagłębiamy się w nadbrzeżny las. Tajemnicze tunele widoczne na trasie to przepusty pod olbrzymim nasypem zbudowanej w 1911 r. Oleckiej Kolejki Wąskotorowej. Wjeżdżamy na nową trasę spacerową, na lewo, u stóp zalesionej Sedraneckiej Góry obejrzeć można betonowe przyczółki wiaduktu, konstrukcji typowej dla tej linii. Szerokość toru wynosiła 1000 mm. Ten rozstaw torów gwarantował komfort podróżowania. Na zboczu pagórka pozostałości schronu z czasów II wojny światowej.

2,8 km – północny kraniec Jeziora Oleckie Wielkie, wyjeżdżamy na szosę Olecko - Suwałki i zachowując należyta ostrożność poruszamy się w kierunku Suwałk (w prawo 300 m). Przydrożne zajazd, hotel oraz camping.

3,8 km – skręcamy w lewo na nasyp wąskotorówki. Jedziemy w kierunku Sedranek. Nad Legą znajduje

się ich cmentarz rodowy rodziny von Lenskich (widoczna z nasypu po lewej kępa drzew).

4,1 km – skrzyżowanie z drogą w Sedrankach. Sedranki istniały już w 1576 roku. W XVII i XVIII wieku była to wieś królewska, zarządzana przez władze skarbowe, które ulokowały tu swe powiatowe agendy. Według rejestru z 1640 roku Sedranki miały młyn państwowy z dwoma kamieniami młyńskimi. Dziś młyn jest własnością prywatną.

Jedziemy dalej torowiskiem - na wprost. Po lewej widzimy meandry Legi. Na chwilę (4,7 km) zjeżdżamy z torowiska aby po 300 m na nie powrócić i kontynuować jazdę.

6,1 km – skrzyżowanie z drogą w Pieńkach, jedziemy w lewo. Przy skrzyżowaniu plac po przystanku kolejki – Pieńki. Nieopodal znajduje się grodzisko podpisane na mapach - „Szwedzkie Szańce”. Przypuszczalnie wchodziło w skład dawnej ziemi jaćwieskiej Meruniska. Założenie obronne jest obwałowane, majdan nieznacznie wklęsły o wymiarach 45 x 40 m. Wysokość wzgórza wynosi około 20 m. Grodzisko pełniło funkcje obronne oraz mieszkalne i gospodarcze. Na południe od wsi poza „Szwedzkim

Szańcem” istnieją jeszcze 3 wzgórza o regularnych kształtach, płaskim plateau i stromych zboczach, z których każde mogło w przeszłości pełnić funkcje refugialne.

7,2 km – dojeżdżamy do asfaltowej szosy w Babkach Oleckich i skręcamy w prawo. Babki Oleckie – wieś rozłożona w dolinie Legi, płynącej w tym miejscu wspaniałymi meandrami. Sklep, PKS.

7,8 km – z prawej pomijamy szosę Babki Oleckie - Plewki.

11,0 km – Lenarty, za mostem na Ledze przy przystanku PKS, obok sklep, skręcamy w lewo i jedziemy torowiskiem wąskotorówki. We wsi Lenarty znajdują się dwór i park z pierwszej połowy XIX w. Aleja drzew prowadzi do dawnego cmentarza, po którym pozostało tylko kilka okazałych drzew, widocznych z nasypu wąskotorówki.

Wieś Lenarty usytuowana około 10 km na północ od Olecka.

Lenarty – majątek rycerski z XVI wieku. W XVII i w XVIII wieku majątek był w posiadaniu polskiej szlachty; byli to: Krainscy, Więckowscy, Ciesielscy. Dwór wzniesiono w Lenartach, a majątek Kujawa stał się folwarkiem. W końcu XIX i w XX wieku należał do rodziny Wachsmann. Pałac wzniesiono w pierwszej połowie XIX w. W 1907 roku majątek był jednym z największych w powiecie oleckim. Obejmował 695 hektarów, w tym ponad 87 hektarów lasu. Należały do niego także mleczarnia i gorzelnia. Aleja drzew

prowadzi do dawnego cmentarza, po którym pozostało tylko kilka pomnikowych drzew, widocznych z nasypu wąskotorówki. Ostatnim przedwojennym właścicielem Lenart był Theodor Tolsdorff, późniejszy hitlerowski generał Wehrmachtu.

Po lewej widok na kościół w Judzikach i Jezioro Białe (obecnie stawy) przez które przepływa Lega. Jezioro Białe to dawne stawy w dolinie Legi, miejsca lęgowe ptactwa wodnego.

12,2 km – droga żwirowa Lenarty - Biała Olecka, skręcamy w lewo.

12,4 km – wiadukt byłej kolejki wąskotorowej, dobry punkt widokowy na pozostałości Jeziora Białego.

12,9 km – po prawej znajduje się pałac w Białej Oleckiej, my jedziemy na wprost. Przy kończących się po lewej stawach (koniec drogi brukowanej) rozwidlenie dróg - jedziemy w prawo pod górkę, lewa odnoga okrąża stawy.

Biała Olecka - dawny zespół pałacowo - parkowy z elewacją frontową zwróconą na północny zachód i rozległą częścią gospodarczą. Pięknie usytuowany nad rozlewiskami rzeki Lega. W tym miejscu w 1562 r. książę Albrecht nadał dobra rycerskie Jerzemu von Diebes, w 1695 r. mieszkał tu Gotard von Buddenbrock, major wojsk polskich. W XVIII wieku w Białej Oleckiej rezydowała polska szlachta, Semkowscy i Warkojowie. Od około połowy XIX wieku dobra należały do Tolsdorffów. Rezydencja

usytuowana jest między niewielkim parkiem a obszernym podwórzem gospodarczo -inwentarskim. Pałac w stylu neobarokowym zbudowany dla rodziny Tolsdorff w początkach XX wieku. Obszerna dwukondygnacyjna budowla, wzniesiona na planie prostokąta z wielobocznymi wieżyczkami na narożach od frontu przykryta wysokim dachem czterospadowym. W elewacji frontowej taras przed wejściem głównym, podtrzymywany przez cztery kolumny. Pałac został spalony podczas I wojny

światowej, lecz odbudowany prawie według pierwotnego, zmieniono tylko otwory okienne na mniejsze. W 1926 r. należał do Fritza Tolsdorff. Do dziś zachowały się imponujących rozmiarów zabudowania gospodarcze i inwentarskie. W latach trzydziestych majątek przeszedł na własność Leo Brodowskiego, który organizował w pałacu obozy szkoleniowe dla młodzieży. Pałac nie został zniszczony podczas II wojny światowej, a na obszarze majątku utworzono państwowe gospodarstwo rolne, w pałacu funkcjonowały biura i mieszkali pracownicy zakładu. Po wyeksploatowaniu został opuszczony, spłonął w latach osiemdziesiątych. W 1990 r. pałac już w stanie ruiny został kupiony przez prywatną osobę. Po raz drugi w historii został odbudowany zgodnie z pierwotnym. Zachował się stary warsztat mechaniczny i przed pałacem słupy bram wjazdowych, podjazd konny pod schody pałacowe oraz miejsce na kwiatnik przed budynkiem. Obok – wolno stojący dom zarządcy. Obecnie – własność prywatna.

Za budynkami gospodarczymi znajduje się teren byłej stacji kolejki wąskotorowej.

15,4 km – Jezioro Czarne - urokliwe i tajemnicze o niedostępnych brzegach. Gnieźdzą się tu kormorany. 50 m na lewo miejsce do kąpeli. My jedziemy na wprost.

16,3 km – droga przez wieś Monety, skręcamy w prawo.

16,9 km – koniec Monety, w prawo prowadzi droga do Gorzyc, my jedziemy asfaltem w lewo. Monety – wieś położona nad Legą. Na wzgórzach funkcjonował niegdyś wiatrak i cegielnia, z której pozostał tylko komin i nasypy ceglaniarskiej kolejki. Po obu stronach szosy wyrobiska gliny.

18,1 km – skrzyżowanie z szosą Olecko - Gołdap, które przejeżdżamy na wprost i asfaltową drogą jedziemy do Szarejek. PKS.

20,0 km – przed kościołem w Szarejkach, rozwidlenie, szlak prowadzi w prawo, lewa odnoga to jego skrót. Szarejki – kościół gotycki z XVI w., w nim późnobarokowy ołtarz (1720 r.) rzeźbiony przez Pfeffera z Królewca.

UWAGA SKRÓT!

0,0 km – przed kościołem w Szarejkach w lewo, kierunek Rogówko.

0,3 km – rozjazd, jedziemy w prawo i aż do Stożnego na wprost drogą główną. W Rogówku mijamy po

prawej malowniczo położone jezioro o tej samej nazwie.

2,4 km – szosa w Stożnem, skręcamy w prawo, mijamy sklep i przystanek PKS, aby po około 150 m przy domostwie Nr 7 skręcić w lewo w drogę polną, którą będziemy się poruszali na wprost aż do końca skrótu w Olszewie.

3,5 km – teren kopalni gliny.

5,7 km – na szczycie wzniesienia punkt widokowy.

7,1 km – koniec skrótu, jesteśmy na 48,0 km opisu trasy, skręcamy w lewo.

21,0 km – w lewo odchodzi droga do widocznego gospodarstwa, my jedziemy na wprost.

21,1 km – po przejechaniu niewielkiego wąwozu rozwidlenie dróg, jedziemy prawą odnogą. Za chwilę po lewej bagienne rozlewiska. W tym miejscu prawdopodobnie rozpoczyna swój bieg rzeka Lega.

UWAGA - trudny odcinek, sugerujemy ostrożną jazdę lub spacer na tym odcinku. Po przejechaniu (łagodnym łukiem w lewo) między dwoma gospodarstwami wygodna żwirówka, na której skręcamy w prawo.

24,2 km – droga poprzeczna, przy blaszanej wiacie skręcamy w lewo.

26,0 km – asfaltowa szosa Kowale Oleckie – Sokółki, w lewo, zachować ostrożność.

26,7 km – Guzy, skrzyżowanie z drogą wiejską, jedziemy w prawo. Wieś Guzy – nazwa pochodzi od wzgórza Guz (256 m n.p.m.), na którym ukryty jest rezerwat „Cisowy Jar” utworzony w 1937 r. w celu ochrony cisa na północno - wschodniej granicy jego zasięgu. Cisy rosną tu w głębokim na 20 metrów i długim na 900 m jarze.

Przystanek PKS.

27,2 km – punkt widokowy. Wjeżdżamy do lasu.

28,3 km – tablica informacyjna rezerwatu „Cisowy Jar” – szczegółowy opis i mapa rezerwatu.

28,4 km – tablica „Cisowy Jar”, skręcamy w prawo do lasu, ścieżka w lewo prowadzi do głównego jaru rezerwatu, zachęcamy do zwiedzenia. Odcinek ten wygodniej jest pokonać pieszo. Po około 200 m wyraźnie zaznaczona droga w prawo, po następnych 200 m na drodze poprzecznej w lewo, przed nami jezioro. Jeśli spacer będzie zbyt trudny rekomendujemy powrót do drogi i ominięcie tego odcinka kierując się znakami drogowymi na Guzy-Chęłchy - Szeszki. W Szeszkach powrót znakowanej trasy.

28,8 km – po obejściu oczka połodowcowego droga pnie się między drzewami w górę. Kulminacyjne wzniesienia Wzgórz Szeskich przekraczają wysokość 300 m n.p.m.: na południu Szeska Góra (309 m), dalej ku północy Góra Tatarska (301 m). Najdalej na północ wysunięta Góra Gołdapska (271 m) wznosi się nad otoczeniem przeszło 100 m. Szeska Góra jest drugą pod względem wysokości po Górze Dylewskiej (312 m) górą Pojezierza Mazurskiego, a trzecia po Wieżycy (329 m) na całym Niżu Polskim. Na zboczach pokrytych lasem znajdziemy okazy cisów, wierzchołek wznosi się 50-60 m nad otaczającym terenem.

Wzgórza Szeskie mają klimat wyraźnie chłodniejszy (o 0,5 do 1°C) od regionów sąsiednich, co bywa widoczne na wiosnę, kiedy na wzgórzach zalegają płaty śniegu o parę tygodni dłużej niż w otoczeniu. Wyższa jest roczna suma opadów (ok. 700 mm). Przez wzgórza przebiega dział wodny (umowna linia rozgraniczająca sąsiednie dorzecza), na północ jest dorzecze Pregoty a na południu Wisły.

29,2 km – na wierzchołku wzniesienia punkt widokowy.

29,5 km – po zejściu ze wzniesienia szosa brukowana do Szeszek, skręcamy w lewo.

30,1 km – droga poprzeczna, skręcamy w prawo.

31,0 km – rozwidlenie, obok znajduje się pozostałość po pomniku pamięci ofiar I Wojny Światowej, jedziemy w lewo. Jadąc prawym rozwidleniem Wielkim Szlakiem Mazur Garbatych lub przez Rudzie dojedziemy do Tatarskiej Góry i przez Gołdap do

Puszczy Rominckiej.

31,4 km – podnóże Szeskiej Góry, na niższym wierzchołku, od drogi na której jesteśmy, dobrze zachowany stary cmentarz ewangelicki. Jedziemy cały czas drogą główną na wprost.

33,8 km – droga brukowana, początek Golubi Wężewskich, skręcamy w lewo, wjeżdżamy na asfalt i jedziemy asfaltem na wprost. PKS.

38,2 km – szosa asfaltowa Kowale Oleckie- Dunajek w Wężewie, skręcamy w prawo. Przed Sokółkami mijamy z prawej drogę do Czerwonego Dworu (Puszcza Borecka). Wężewo – majątek rycerski w dolinie Wężówki ze znacznie przebudowanym dworem i zniszczonym parkiem. Przystanek PKS.

40,3 km – skrzyżowanie w Sokółkach, jedziemy na wprost, na rozwidleniu zjeżdżamy z asfaltu w lewo i jedziemy główną drogą na wprost. Sklepy, PKS.

43,7 km – skrzyżowanie w Czuktach, w prawo przez wieś, przy ostatnim zabudowaniu (dawna szkoła) rozwidlenie- skręcamy w lewo, a na następnym w prawo (lewa odnoga prowadzi do widocznego gospodarstwa).

45,8 km – Barany, na szosie Cichy- Duły skręcamy w lewo i jedziemy do Olszewa. Przy drodze do Cichego spotkamy stęp starego drogowskazu. PKS.

50,2 km – Olszewo, dalej asfaltem na wprost, przy budynku byłej szkoły dochodzi do nas droga skrótu trasy. Po prawej malowniczy zespół jezior olszewskich: Jezioro Gordejskie - z wyspą, Boczne, Głębokie i Olszewskie (wypływa z nich strumień Ostrówka), miejsce gniazdowania ptactwa wodnego. Sklep, PKS.

52,7 km – UWAGA ! W niewielkiej odległości od siebie odchodzą w lewo dwie drogi żwirowe, na drugiej skręcamy w lewo. Po około 250 m rozwidlenie, skręcamy w prawo i jedziemy cały czas drogą na wprost. Po drodze będzie krótki odciek trudniejszej trasy.

54,4 km – skrzyżowanie w lesie, jedziemy na wprost – jedziemy wysokim brzegiem Jeziora Sedraneckiego.

56,6 km – po wyjechaniu z lasu mijamy samotne gospodarstwo przed którym odchodzi droga w prawo - prowadzi do Olecka, my na wprost. Po lewej Jezioro Sedraneckie.

57,7 km – szosa Olecko - Gołdap, skręcamy w lewo.

58,2 km – przy byłym młynie w Sedrankach (obiekt zabytkowy). Koniec trasy. Do Olecka możemy wrócić szosą - zachować ostrożność lub "Wiewiórczą Ścieżką" nad Jeziorem Oleckie Wielkie.

Po znakach czarnych dojdziemy na znany nam nasyp kolejki wąskotorowej. Od młyna jedziemy kawałek w

stronę Babek Oleckich, a następnie w prawo aby po 800 m wjechać na nasyp.

59,0 km – nasyp kolejki - w prawo. Jedziemy po znakach fioletowych do kamiennego mostku.

63,1 km – kamienny mostek.